

Roll No.

Total No. of Questions : 36]

031/B

[Total No. of Printed Pages : 8

SS

2039

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

POLITICAL SCIENCE

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 90

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 031/B ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ, ਸ ਹੋਣਗੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 36 ਹੋਵੇਗੀ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ 34 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ।

(v) ਭਾਗ-ਓ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਅੱਖਰ, ਇੱਕ ਲਾਈਨ, ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਠੀਕ/ਗਲਤ ਜਾਂ ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । $10 \times 1 = 10$

(vi) ਭਾਗ-ਅ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ 12 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ (ਲੜੀ ਨੰ. 11 ਤੋਂ 22) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 20-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ 2-3 ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । $12 \times 2 = 24$

(vii) ਭਾਗ-ਬ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ (23 ਤੋਂ 32) ਤਕ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 50-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । $8 \times 4 = 32$

(viii) ਭਾਗ-ਸ ਲੰਮੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਇਸ ਭਾਗ ਅਧੀਨ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (33 ਤੋਂ 36) ਅਦਰੁਨੀ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਹੋਣਗੇ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ 150-200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ । $4 \times 6 = 24$

ਭਾਗ-ਓ

ਅੰਕ = $10 \times 1 = 10$

ਨੋਟ : ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

1. ਇੱਕ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 1
2. ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 1
3. ਲੌਬੀਇੰਗ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਆਗਿਆ ਹੈ । (ਸਹੀ/ਗਲਤ) 1

031/B-SS

[Turn over

(2)

4. ਸ਼ਾਖਰਤਾ ਦਾ ਵਧਣਾ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ । (ਸਹੀ/ਗਲਤ) 1
5. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੀਮਾ ਬੰਦੀ ਅਯੋਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ । 1
6. ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ 1
- (i) 71ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ (ii) 73ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ
(iii) 61ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ (iv) 74ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ
7. ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ - 1
- (i) 24 ਅਕਤੂਬਰ 1945 (ii) 1 ਜਨਵਰੀ 1995
(iii) 10 ਦਸੰਬਰ 1948 (iv) 29 ਅਪ੍ਰੈਲ 1954
8. ਦੋ ਨਿਵੇਸ਼ ਮੰਗਾਂ ਲਿਖੋ । 1
9. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲਿਖੋ । 1
10. ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਲਿਖੋ । 1

ਭਾਗ-ਅ

ਅੰਕ = 12×2=24

ਨੋਟ : ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

11. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕੰਮ ਲਿਖੋ । 2
12. ਵੱਖਵਾਦ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰੂਪ ਲਿਖੋ । 2
13. ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਆਮ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ । 2
14. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ । 2
15. ਸਾਰਕ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2
16. ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ । 2
17. ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਲਿਖੋ । 2
18. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 2
19. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਦੋ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੰਮ ਲਿਖੋ । 2
20. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ । 2
21. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2
22. ਪੇਸ਼ੇਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀ ਹੈ ? 2

ਭਾਗ-ਬ

ਅੰਕ = 8×4=32

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ।

23. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਦਬਾਓ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 4
24. ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4
25. ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4
26. ਛਾਉਣੀ ਬੋਰਡ ਕੀ ਹੈ ? 4

031/B-SS

(3)

27. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ । 4
28. ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ? 4
29. ਨਵੇਂ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4
30. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਦੋ ਅੰਗਾਂ ਜਾਂ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 4
31. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਦਵੰਦਾਤਮਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ? 4
32. ਲੋਕਮਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 4

ਭਾਗ-ਸ

ਅੰਕ = 4×6=24

ਨੋਟ : ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

33. ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਛੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6
ਜਾਂ
ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੋਈ ਛੇ ਕਾਰਜਾਂ (ਕੰਮਾਂ) ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6
34. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਛੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6
ਜਾਂ
ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6
35. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ (U.S.A.) ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? ਕੋਈ ਛੇ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6
ਜਾਂ
ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਅਪਨਾਇਆ ? 2+4
36. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 2+4=6
ਜਾਂ
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਛੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । 6

(Hindi Version)

- ਨੋਟ : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड 031/B अवश्य लिखें।
- (ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 30 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।
- (iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।
- (iv) प्रश्न-पत्र के चार मुख्य भाग A, B, C, D हैं। इनमें प्रश्नों की कुल संख्या 36 है। विद्यार्थी को 34 प्रश्न करने हैं।
- (v) भाग-A अति लघु प्रश्न : इस भाग में 10 प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर एक शब्द, एक लाइन, खाली स्थान, ठीक/गलत अथवा बहु विकल्पी हो सकता है। 10×1=10
- (vi) भाग-B लघु प्रश्न : इस भाग में 12 प्रश्न होंगे (क्रम सं. 11 से 22) प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 20-30 शब्दों का हो सकता है। सभी प्रश्न जरूरी हैं। 12×2=24

031/B-SS

[Turn over

(4)

(vii) भाग-C लघु उत्तरों वाले प्रश्न : इस भाग में (23 से 32) तक दस प्रश्न होंगे। प्रत्येक प्रश्न 4 अंकों का है। विद्यार्थी को कोई 8 प्रश्न करने हैं। प्रश्न का उत्तर 50-60 शब्दों में हो सकता है। $8 \times 4 = 32$

(viii) भाग-D विस्तृत प्रश्न : इस भाग के अधीन 4 प्रश्न अन्दरूनी विकल्प के हैं (33 से 36)। प्रत्येक प्रश्न 6 अंकों का है। विद्यार्थी ने 150-200 शब्दों तक उत्तर देना है। $4 \times 6 = 24$

भाग-A

अंक = $10 \times 1 = 10$

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

1. एक दलीय प्रणाली के कोई एक देश का नाम लिखें। 1
2. निःशस्त्रीकरण के रूपों के नाम लिखें। 1
3. लॉबीइंग की संयुक्त राज्य अमेरिका में कानूनी तौर पर आज्ञा है। (सही/गलत) 1
4. साक्षरता का बढ़ना भारतीय लोकतन्त्र की एक मुख्य चुनौती है। (सही/गलत) 1
5. भारत सरकार ने सीमाबन्दी आयोग की स्थापना में की। 1
6. शहरी स्थानिक स्व शासन की नई प्रणाली लागू की गई - 1
 - (i) 71वीं संवैधानिक संशोधन द्वारा
 - (ii) 73वीं संवैधानिक संशोधन द्वारा
 - (iii) 61वीं संवैधानिक संशोधन द्वारा
 - (iv) 74वीं संवैधानिक संशोधन द्वारा
7. विश्व व्यापार संगठन की स्थापना हुई : 1
 - (i) 24 अक्टूबर 1945
 - (ii) 1 जनवरी 1995
 - (iii) 10 दिसम्बर 1948
 - (iv) 29 अप्रैल 1954
8. दो निवेश मांगें लिखें। 1
9. तुलनात्मक राजनीति की कोई एक विशेषता लिखें। 1
10. उदारवाद के दो मुख्य रूप लिखें। 1

भाग-B

अंक = $12 \times 2 = 24$

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

11. राजनीतिक दलों के कोई दो कार्य लिखें। 2
12. अलगाववाद के कोई दो रूप लिखें। 2
13. पंचायतों के कोई दो साधारण कार्य लिखें। 2
14. राष्ट्रीय एकीकरण की कोई एक परिभाषा लिखें। 2
15. सार्क की कोई दो समस्याएं लिखें। 2
16. भारत और चीन के बीच तनाव के दो कारण लिखें। 2
17. निःशस्त्रीकरण के रास्ते की दो रुकावटें लिखें। 2
18. संयुक्त राष्ट्र संघ के किन दो अंगों को विधानपालिका और कार्यपालिका कहा जाता है ? 2
19. राजनीतिक प्रणाली के दो निवेश कार्य लिखें। 2

031/B-SS

(5)

20. कार्ल मार्क्स की दो महान रचनाओं के नाम लिखें। 2
21. गाँधी जी के आदर्श राज्य की दो विशेषताएं लिखें। 2
22. पेशेवार प्रतिनिधिता से आपका क्या अभिप्राय है ? 2

भाग-C

अंक = 8×4=32

नोट : कोई आठ प्रश्न कीजिए।

23. राजनीतिक प्रणाली और दबाव समूहों में कोई चार अन्तर बताएं। 4
24. वामपंथी राजनीतिक दलों से आपका क्या अभिप्राय है ? 4
25. सामूहिक जिम्मेदारी से आपका क्या अभिप्राय है ? 4
26. छावनी बोर्ड क्या होता है ? 4
27. पंचायती राज के कोई चार उद्देश्य लिखें। 4
28. यह क्यों कहा जाता है कि भारतीय राजनीतिक दलों में अन्दरूनी लोकतन्त्र की कमी है ? 4
29. नए अन्तर्राष्ट्रीय आर्थिक प्रबन्ध से आपका क्या अभिप्राय है ? 4
30. राजनीतिक संस्कृति के दो अंगों या भागों का वर्णन कीजिए। 4
31. कार्ल मार्क्स का द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद क्या है ? 4
32. जनमत के निर्माण में शैक्षणिक संस्थाओं की भूमिका बताएं। 4

भाग-D

अंक = 4×6=24

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

33. भारतीय संसदीय शासन प्रणाली की कोई छः विशेषताओं का वर्णन कीजिए। 6
- अथवा
- भारतीय चुनाव आयोग के कोई छः कार्यों का वर्णन कीजिए। 6
34. भारत की विदेशी नीति की कोई छः विशेषताओं का वर्णन कीजिए। 6
- अथवा
- पंचायती राज प्रणाली की कोई छः समस्याओं का वर्णन कीजिए। 6
35. भारत और अमेरिका में असहमति के मुख्य मामले कौन से हैं ? कोई छः का वर्णन कीजिए। 6
- अथवा
- वैश्वीकरण से आपका क्या अभिप्राय है ? भारत ने वैश्वीकरण की नीति को क्यों अपनाया ? 2+4
36. राजनीतिक प्रणाली की परिभाषा दें और इसकी चार विशेषताओं का वर्णन कीजिए। 2+4=6
- अथवा
- नौकरशाही की कोई छः विशेषताओं का वर्णन कीजिए। 6

031/B-SS

[Turn over

(English Version)

- Note :** (i) You must write the subject-code/paper-code **031/B** in the box provided on the title page of your answer-book.
- (ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialized as soon as you receive it.
- (iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.
- (iv) Question paper has four parts **A, B, C, D**. Total no of Questions 36. Examinee has to attempt 34 questions.
- (v) **Part-A** Very very short answers : There are ten Questions. Each question carries 1 mark. You have to answer in one word, one line, true/false, Fill ups and multiple choice. $10 \times 1 = 10$
- (vi) **Part-B** Very short answer : This part contains 12 questions (11 to 22 serial no). Each question carries 2 marks. Examinee has to answer his/her answer within 20 to 30 words. All questions are compulsory. $12 \times 2 = 24$
- (vii) **Part-C** Short Answers : This part contains ten questions (from 23 to 32 serial no). Examinee has to attempt any **eight** questions. Each question carries 4 marks. Examinee has to answer within 50 to 60 words for his question. $8 \times 4 = 32$
- (viii) **Part-D** Long answer questions : This part contains long answer type questions (from 33 to 36). Each question carries 6 marks. There will be internal choice in each question. Examinee has to answer within 150-200 words. $4 \times 6 = 24$

Part-AMarks = $10 \times 1 = 10$ **Note :** All questions are compulsory.

1. Write down the name of any one country having single Party System. 1
2. Name the forms of Disarmament. 1
3. Lobbying is legally allowed in United States of America. (True/False) 1
4. Increasing Literacy is one of the main challenge to Indian Democracy. (True/False) 1
5. The Delimitation Commission established by the Government of India on 1

031/B-SS

(7)

6. The new urban local self Government system was introduced : 1
 (i) by 71st Constitutional Amendmen
 (ii) by 73rd Constitutional Amendment
 (iii) by 61st Constitutional Amendment
 (iv) by 74th Constitutional Amendment
7. World Trade Organisation was formed on 1
 (i) 24 October 1945 (ii) 1 January 1995
 (iii) 10 December 1948 (iv) 29 April 1954
8. Write two input demands. 1
9. Write any one characteristic of comparative politics. 1
10. Write two main forms of liberalism. 1

Part-B

Marks = 12×2=24

Note : All questions are compulsory.

11. Write down any two functions of Political Parties. 2
12. Write any two types of Separatism. 2
13. Describe any two common functions of Panchayats. 2
14. Write any one definition of National Integration. 2
15. Write any two problems of SAARC. 2
16. Write down two factors responsible for tension between India and China Relations. 2
17. Write two obstacles in the way of Disarmament. 2
18. Write two organs of U.N.O. which are called respectively Legislature and Executive. 2
19. Write two input functions of Political System. 2
20. Write down the names of two important works of Karl Marx. 2
21. Mention the two features of Gandhiji's ideal state. 2
22. What is Functional (profession wise) Representation ? 2

Part-C

Marks = 8×4=32

Note : Attempt any eight questions.

23. Write down any four differences between Pressure Groups and Political Parties. 4
24. What do you mean by Leftist Parties ? 4
25. What do you mean by Collective Responsibility ? 4
26. What is Cantonment Board ? 4
27. Write down any four objectives of Panchayati Raj. 4

031/B-SS

[Turn over

(8)

28. Why is it said that there is lack of inner Democracy in Indian Political Parties ? 4
29. What do you mean by new International Economic Order ? 4
30. Explain two components of Political Culture. 4
31. What is Karl Marx's Dialectical Materialism ? 4
32. What role is played by Educational Institutions in the formation of Public Opinion ? 4

Part-D

Marks = 4×6=24

Note : All questions are compulsory.

33. Explain any six characteristics of Parliamentary Governing system in India. 6
- or
- Explain any six functions of Election Commission of India. 6
34. Write down the any six features of India's Foreign Policy. Explain. 6
- or
- Explain any six Problems of Panchayati Raj. 6
35. What are the main six points of disagreement between India and U.S.A ? 6
- or
- What do you mean by Globalisation ? Why India adopted the policy of Globalisation ? 6
36. Define Political system and explain its four characteristics. 2+4=6
- or
- Explain any six characteristics of Bureaucracy. 6

031/B-SS